

УКРАЇНСЬКА

ПРЕСОВА

СЛУЖБА

ВИДАННЯ ГОЛОВНОЇ РЕДАКЦІЇ.

Ч. 20.

26 жовтня 1940 р.

ЗАКОН ІСТОРІЇ .

Все буває так, що людина в своїм погляді на світ не обмежується на ствердженні фактів, але дошукується життєвих процесів, де ніщо не збивається, як щось абстрактне, замкнене саме в собі, а зв'язане в причинах і наслідках. Ціль на обсервація життя дає людині найкращу можливість учитися впливати чинно на життєві дії.

При розумнім підході до життя здобуває людина досвід, що в багатьох випадках служить їй дороговказом. Та найважливіше, що при такій активній поставі до життя, яка узалежнює життєві дії від людини, наростає звичайно для неї проблематика, низка питань, над якими вона не переходить до денного порядку, але застановляється, шукає, чому воно так, а не інакше; де в причини й чому з них випливають такі а не йнакші наслідки, та як поступати й що робити, щоб викликати інші.

Дією, а скорше низкою дій, на кінці яких находимося ми, сучасники, є наша рідна історія. Це джерело для нашого історичного досвіду, бо джерело ряду питань, у відповіді на які доходимо до ряду висновків: все мало свої причини, з яких випливали наслідки. І, справді, були б ми дикунами, коли б у своїй поверховності й плитності легковажили здобування історичного досвіду, уникали "проклятих проблем" і не прив'язували ваги до значення їх розв'язки.

Насувається особливо при студіюванні рідної історії загальне питання: де причина, що ми впродовж історії то падали, то знову вставали й доходили до вершин сили? Де шукати коріння того, що ми то "були" в історії, то нас "не було"? Що були десятки літ, де український нарід у своїй горінні, як пр. у часах козаччини, справді творив власну історію, яку історики в стосах книг записали, а були сотні літ, де той нарід спав, хоч і жив? Чому раз світ відчував, що український нарід існує, а іншим разом ми самі не відчували його існування? Де лежить те "щось", що раз громадило могутню народню енергію в величезні бурі-революції, які перевалювалися через Україну, залишаючи за собою матеріальну руїну й знищення, а водночас будуючи те, що є безсмертне - духа-націю, то знову переходило в спокійний стан, народню енергію не концентрувало, а розпоршувало, затрачувало її в буденності, плитності, порожнечі?

Воля відірватися від чужих організмів і жити своїм власним державним життям - це те "щось", що творило історію української нації. Тільки тоді, коли серед українського народу, або навіть серед малої його частинки, родилися державницькі ідеали, які були яскравим запереченням всіх інших державницьких ідеалів ув Україні - московських чи польських - творився хребет українства, що надавав йому всі прикмети окремішності, власнопідметності; творився організм із власним корінням, з власним серцем і з власним мізком.

І, навпаки, тоді, коли державницькі ідеали завмірали, а на їх місце виступали інші, що крутилися навколо інших осередків - байдуже московських чи варшавських - з тією хвилиною ницнула Україна, як окремий організм; переставало битися її серце, а кров, що плила в жилах, була вприскувана помпами чужих імперіалізмів. З тією хвилиною тратила Україна свою підметність та - вже як предмет - входила в орбіту чужої політики.

Була Україна великою й сильною доти, доки перед очима Володимира Великого чи Ярослава Мудрого стояв Ідеал Держави з її внутрішнім порядком і ладом. Але коли після їх смерті в той ідеал вдарили претенсійні ідеали провінціональних князів, вмиць сила Української Держави розсипалася! Побічні сили це тільки використали, щоб завдати Україні остаточний удар.

Відтоді гасло боротьби за державу виринало не раз на поверхню української історії. Піднісив його Хмельницький, підтримували його наступники. Боротьба за державу зродила могутні Визвольні Змагання 1917-19 р.р. Кожним разом ця боротьба несла зі собою тисячі жертв, потрясення, пожежі, зни-

шення...І ще багато, багато крові потече, заки повстане Одна Незалежна...

В міжчасі виринали теж і інші гасла та ідеї, що всі без винятку були переко- типолем із чужих ланів: змагання за вселюдські ідеали, за всеславянську сімю, за станові й класові інтереси, за соціалізм і т.д. Навіть такий рух, як українське народництво, не був чистою українською ідеєю, якщо взагалі можна ймення ідеї йому дати. Це був відрив зворушеної нуждою селянина інтелігенції, опертий виключно на спочутті до слабшого. Воно не було питоменністю, що повстала в Україні, але явищем, що походило від такого популярного тоді в Росії "народничества". В ньому неменше російських впливів, ніж у "світлих" теоріях українських соціалістів. Не диво, що ні один, ні другий напрямок не спромігся відмежуватися від північних впливів і збудувати осередок тяжкоти в Україні, до якого б тяготіло й ув ім'я якого виступало б усе топочасне українство.

Навіть тоді, коли б українці прищепили на свій ґрунт і найшляхетніші суспільні ідеали та в ім'я їх розвинули хоч би й найінтенсивнішу діяльність, це ще не створило б в Україні центру й не дало б змагання виразного національного обличчя. Але коли - навіть не серед 40-мільйонової групи - а серед вдесятеро меншої суспільності, родиться сильно, задокументоване низкою чинів, бажання жити незалежним життям у відірванні від чужих державних організмів - з тією хвилиною там повстає центр, що дає цілості виразне обличчя; там на місце гнучкої, незвичної ставити опір лози, виростає сильний дуб.

Ідея боротьби за Державу - це вже не випадковість; вона має глибокі свої коріння в минулому народі; в землі, що на ній він споконвіку жив і що її своїм потом та кровю в тягу поколінь сполікував. Ідея боротьби за державну незалежність перетворює безбарвну й безобличну людську масу в свідому своїх цілей націю! Немає нації, коли немає боротьби за державу!

Момент боротьби за незалежне державне існування з одного боку вже в однім спільнім зусиллі живе покоління, а з другого - лучить ув одну нерозривну цілість людей, що жили в різних часах, в різних сторіччях, але боролися за той самий ідеал! І такими близькими стають нам, борцям за Державу, дієві особи різної історії, що вкладали нераз енергію всього свого життя за виборення, збереження чи закріплення незалежності України. Встають, немов із могил, князі зо своїми полчищами; Хмельницький зо своєю старшиною; Дорошенко, Мазепа, вірні своєму проводові козацтво; виростає могутня постать Шевченка, що своїм огненным словом рвав вузли залежності України від Москви чи Варшави.

А з другого боку з призирством та обридженним дивимосся на ті всі чорні сили й малих людей, що впродовж усієї історії своєю зарозумілістю, амбіціонерством, непідпорядкованістю підкопували фундаменти здорової державної будівлі. Ще досі ножем у здоровому тілі є та анархічна постава запорізького гуляйполя, що по своїм примхам намагалося скидати й вибирати гетьманів; що пробувало вирватися зпід твердої руки Хмеля, що запродувало вольності козацькі й цілу Україну; що вкінці своєю пляговою бунтарською поставою завдало йому смертельний удар, якого вже не могло перенести велике серце Богдана. Ще до нині палають нас соромом "батько" Махно й його діти. А було - на нещастя - тієї чорної гризії в нас завжди подостатком! Це не могло не відбитися на наших державницьких змаганнях і вложило свій причинок до сучасного українського бездержав'я.

Ось із цією всією минувшиною кріпко звязані ми - сучасні борці українських державницьких змагань. В минулому нашому шукаємо сил до твердої визвольної змагання; в минулому нашому находимо довгий та важкий досвід державного будівництва; вкінці - з минулого нашого вчимося, що нам робити й чого уникати, що добром уважати й чим погорджувати.

Наша власна історія найкраще нас учить про лад, послух і порядок, який сервоюючої за свою незалежність суспільності повинен панувати. І занадто цінний для нас самий образ незалежницьких змагань, і за свята сама візія Української Держави, щоб нехтувати тим, що дає нам наша рідна історія, і думати, що може образ бунтарська постава черні чи легкодушних недоуків із порожніми фразами вести нас на спасенний шлях. Ні! Україна для нас за дорога, щоб на її змаганнях робити експерименти. Досвід тисячелітньої минувшини мусить бути законом у борні за майбутнє!

І. Саський.

ВИБІР ЗАСОБІВ І КУЛЬТУРА.

Часописи принесли звістку про арешт в Румунії Бека і Ридза Смиглого. Румунська поліція знайшла на Бекові англійський дипломатичний пас і два мільйони лей, що, з ласки англійського посольства, мали допомогти Бекові втікти з Румунії. Пізніше прийшла звістка, що в Румунії було виарештовано всіх членів польського посольства та консульства за співпрацю з англійською розвідкою. Одночасно часописи видрукували ще й іншу звістку: про звернення уваги швейцарським властим з боку німецького уряду на недопустимість дальшого існування в Швейцарії посольства держави, "що вже не існує і ніколи більше не буде існувати..."

Обидві вістки тісно між собою зв'язані. Бо Бек і Ридз Смиглий належали саме до тієї частини польського громадянства, що не тільки, на чолі з Пілсудським, чимало попрацювали задля створення польської держави, але й в величезній мірі спричинилися до її загибелі.

Повстання польської держави з земель, поділених поміж трьома великими імперіями, і то в максимально можливих межах, що виходили далеко поза властиву етнічну територію Польщі, було своєрідним чудом, що могло здійснитись тільки внаслідок неймовірно щасливого збігу обставин. Але люди, що скористали з того чуда, дуже швидко виявили повну свою нездатність затвердити й втримати ситуацію, створену чудом. Не зрозумівши й недоцінивши всієї величі чуда, що створила їм Польщу, вони захворіли на небезпечну хворобу для державного чи громадського діяча - на хворобу величності. Те, що повстало внаслідок щасливих обставин, вони приписали с о б і, своїм здібностям, своїй політичній вмілості. І, замість засукати рукава та взятися до чорної роботи - відрядкування відносин в новоствореній державі - Вони почали мріяти... про велику Польщу. Забуваючи про мільйонові маси безземельного селянства, про потреби нужденного робітництва та не менш нужденної інтелігенції, нехтуючи незадоволенням українців, білорусинів, німців і інших, що проти всоєї воли опинилися в межах польської держави, втрачаючи поволі всі ті симпатії, що в цілому світі наприкінці війни були на їх боці, вони ставили собі велику ціль - створити таку велику Польщу, що важила б в концерті європейських держав, щонайменше, як Італія або Німеччина.

Панове Беки та Ридзи Смигли навіть не запитували себе, чи внутрішні сили Польщі вистачають для досягнення такої цілі. О, вони - в своїй манії величності - були такі певні своїх сил, що провокували одночасно СРСР і Німецький Райх /... "Урал служитиме за границю між Польщею й Японією..." / і Німецький Райх /... "Данціг все був і буде польським містом..." /... "За тиждень будемо в Берліні..." /, нападвали як хижі гієни на вже повалену й безборонну Чехословаччину, загарантовану Англією й Францією, і викликали в усьому світі сміх своїми вимогами... заморських колоній. Треба признати, що ці засоби для досягнення поставленої цілі були дуже зле вибрані, і дуже скоро панове Беки і Ридзи Смигли, а з ними і всі інші поляки, гірко спокутували свою манію величності. Замість намагатися об'єднати навкруги себе всі живі сили нації, замість перевести найнеобхіднішу аграрну реформу; замість дбати про поліпшення промислу, про розбудову неможливих засобів сполучення - шляхів і коріт; замість піклуватися про поліпшення економічного стану робітництва та середнього стану, - панове Беки воліли фрпатися в високу політику; замість шукати шляхів порозуміння з українцями та іншими національностями, що мали нещастя знайтись в польських кордонах, вони розпалювали вогонь непогамованого шовінізму та взаємну ненависть. Замість розбудовувати шкільництво та підносити загальний рівень культури населення, вони займалися нищенням українських шкіл та церков і думали, що в такий спосіб дійдуть аж до Дніпра і до Чорного моря!

Вони були хорі, непоправно хорі! Бо, замість творити з Нації, - в мовчазній та впертій щоденній систематичній роботі, - одну незломну єдність, вони самі розкладали її зсередини і викликали в ній боротьбу розпалених до червоного пристрастей. Треба признати, що Італія, а особливо Німеччина знаходилися ще до перспектив в інтернаціональній політиці після війни, в гіршому становищі аніж Польща, улюблениця Франції й Англії. Але на голі Німеччини ставув Фітлер, а на чолі Італії - Мусоліні, який 16 лютого 1923 року, кілька місяців після приходу до влади, говорив в сенаті: - "Неможливо робити гідну й тверду кордонну політику доброго стилю, якщо нація не виявляє щодня перед світом за

лізної дисципліни...", а 22 червня 1925 року знову повторив на Конгресі Фашистської Партії: - "У нас може бути тільки одне гасло: дисципліна всередині, щоб мати супроти закордону гранітний блок єдиної національної волі..."

Панове Беки й Ридзи Смиглі, поставивши собі й нації велику ціль, не змігли добирати засобів, відповідних до поставленої цілі. І в тому їх трагічна відмінність від Гітлера й Мусоліні, людей терпіння й витривалости, людей постійної праці, що просто вражають своєю невтомністю, своєю систематичністю, методичністю і вмінням ніколи не відриватися від живої дійсности, ніколи не віддаватися безплідним і порожнім мріям, і завжди вживати тільки ті засоби, що найбільш відповідають потребам моменту, потребам реального життя. І в тому виявляється їх велика культура, плід довгої праці над власним самовихованням над власною самодисципліною.

Французький письменник Жюль Легра, що присвятив цілу книгу студіям над "московською душею /"L'ame russe", 1934/, пише між іншим таке: - "Коли простий росіянин хоче зробити якусь працю, він, як здається, уважає тільки на мету праці, а не одночасно на мету й на засоби для її досягнення. І це тому, що йому бракує культури. Бо в дійсності те, що ми називаємо культурою, дозволяє нам, коли ми знаходимося перед якимось завданням, вбачати різні засоби для його виконання, але примушує нас вибирати тільки один із них... Більшість наших робітників виконає свою працю саме так, як її й повинно виконати для досягнення цілі; московський робітник, навпаки, задовольнятиметься будь яким засобом і виконає свою працю як небудь. Він зовсім не турбуватиметься про різні подробиці й тонкості виконання; іноді він виконає свою працю навіть дуже швидко, але небало. І саме тут виявляється брак культури. Саме в цьому трагічному пункті знаходиться причина краху советської цивілізації. Щоб упрямисловити величезну хліборобську країну, треба було раніше переіменити народню психіку й принести бодай трохи культури..."

Ці слова - в іншій площині - відносяться й до панів Беків: перше, ніж братися за провід Польщі, треба було вилікуватися від манії великості, себто відмінити свою психіку та набратися більшої культури.

Є. Онацький.

УКРАЇНСЬКІ АВДИЦІЇ В ВАТИКАНСЬКІЙ РАДІОВИСІЛЬНІ.

Починаючи з перших днів місяця листопада, радіовисільня Ватикану надаватиме авдиції в українській мові двічі на тиждень - в понеділок і четвер - о двадцятій з чвертю /8 год. 15 хв. вечір/ годині середньоевропейського часу, на короткій хвилі 48,47.

АМЕРИКА БОЇТЬСЯ "ПЯТОЇ КОЛЬОНИ".

"Юнайтед Прес" подає, що през. Рузвелт підписав закон, який скріплює догляд над організаціями, що насильно хочуть змінити владу або підчинити американський уряд чужинній контролі. Запідозрені організації муситимуть предложити держ. департаментові подрібні відомості про свої цілі, своїх провідників, джерела фондів, як теж предложити копії свого діловодства та своєї літератури. Всяка організація, що прохає або дістає фінансову поміч - безпосередню або посередню - від закордонного уряду, буде вважатися контрольованою закордоном. Знову ж "Експенджд" подає в доповненні цих інформацій: Америк. уряд видає для поборювання "пятої кольони" закон, що підтягає під контроль всі чужинні товариства й організації. Всі чужинці в Зєдинених Державах зобов'язані віддати негайно пальну зброю, якщо вона в них є. Настановлений урядом Комітет Даєса подав до відома, що, на підставі просліджених документів, він змушений започаткувати слідство над діяльністю німецького консула в Нью Йорку.

УСКЛАДНЕННЯ ВІЙНИ Й СОВЕТИ.

Віна, мабуть, так скоро не закінчиться, як думалося ще недавно тому, зважаючи на мілітарні й політичні успіхи осі Берлін-Рим. Після блискавично-переможної німецької кампанії у Франції можна було думати, що Німеччина приготувляється до висадки своїх військ на англійський острів. З уваги, однак, на географічне положення англійської метрополії та її оборонні позиції, німецькому Генеральному штабові не було мабуть легко виконати цей план.

Згодом німецький та італійський уряди робили заходи, щоб Англія пішла на перемир'я й переговори з ними. Остання промова Гітлера в райхстагу була публичними запросинами Англії до переговорів. Коли ж англійський уряд із прес-тижєвих мотивів зігнував ці заходи Німеччини, то для цієї останньої осталася тільки одна постанова: посиленними воєнними операціями змусити Англію до капітуляції! Таким чином уже від кількох тижнів Лондон та інші військові й індустріальні осередки Англії переживають важкі хвили під німецьким бомбардуванням.

Вісь Берлін-Рим розвинула, поруч мілітарної акції, теж посилену дипломатичну акцію проти Англії. Німеччина та Італія виперли її майже зовсім з європейського континенту й ускладнили політично-стратегічні позиції Англії й на Далекому Сході заключенням потрійного союзу з Ніппоном. Головна ціль цього союзу - усунути можливість поширення конфлікту, а зокрема усунути можливість інтервенції Сполучених Держав. В певній мірі він також мабуть звернений й проти советської Росії, якої позиція в сучасній війні, поминаючи існування пакту між нею й Німеччиною, не є остаточно окреслена.

Німеччина та Італія усвідомлюють собі, що Совети могли би виступити в першу чергу проти них, коли би конфлікт поширився до світових розмірів і створив пригожі умовини, щоби викликати в Європі комуністичні революції. За становища інтернаціональної місії советської Росії, себто встановлення советського ладу в світі, а в першу чергу в Європі, шляхом комуністичних революцій, вступленн в війну по котрійсь з воюючих сторін було би зрадою цієї місії; щоби погодити свої імперіальні інтереси з місією світової революції, Москва вважає konieczним задержати своє "неутральне" становище до сучасної війни. Щоб зберегти, а то й поширити, кордони своєї імперії, вона пішла на тимчасовий компроміс із націонал-соціалістичною Німеччиною та, щоб залишитися вірною своїй інтернаціональній місії, не встраває мілітарно по ніякій стороні. Не встраває тому, що її солідарність з котроюнебудь із воюючих сторін була би солідарністю із капіталістичними країнами, а вона за становища марксістсько-комуністичної доктрини є для Москви недопустима. Щоб зберегти цю місію й створити на майбутнє догідні обставини для її реалізації, Совети уживають гнучкої тактики. Коли взяти на увагу цю перспективну інтернаціональну місію, яку ставить собі виконати большевицька Москва, можна собі пояснити її дивовижну, здавалося б, доцьогочасну тактику.

Ризиковно було би твердити, що факт потрійного союзу між державами осі й Ніппоном виключить дальше поширення конфлікту. Запобігаючи дальшому поширенню конфлікту, цей союз одночасно ускладнює імперіальні інтереси поодиноких великодержав. Поминаючи Совети, які - хоч і урядово зайняли ніби байдуже становище до німецько-ітально-ніппонського союзу - а на ділі збентежені з його приводу, - добачують зокрема Сполучені Держави у потрійному союзі чинник, звернений проти їхніх великодержавних інтересів. Вони вважають особливо загроженим Ніппоном свої інтереси на Далекому Сході. З уваги ж на те, неутральність Зєднених Держав у дальшому розвитку конфлікту - питання дуже проблематичне, і тому теж поширення конфлікту до світових розмірів німає не є виключене.

Зогляду на згадані порище імперіальні й інтернаціональні ідеологічно-політичні цілі советської Росії, існує небезпека, що у висліді світової пожежі вона могла би найбільше, а то й взагалі єдина, скористати. Вона й чекає того моменту, коли на морально й матеріально виснажених війною організамах воюючих країн зможе кинути бакцилі комуністичної доктрини. Хочеться вірити, що це мають

на увазі воюючі держави та що вони приготовані в потрібний час протиставити їй такий можливості. Бо, навіть якби Росія не зважилася на скорий збройний виступ, то всякий новий порядок у Європі й світі був би сумнівної вартості й тривалості, коли би неторкненою залишилася московсько-большевицька імперія.

В.Ф-чук

ЄП. БУЧКО ПРО ВОДЯ АНДРІЯ МЕЛЬНИКА.

Єпископ Бучко, що перебуває тепер у Зєдинених Державах Півн. Америки, дав інтерв'ю представникам преси, де зокрема торкався українського націоналістичного руху та його Водя Полк. Андрія Мельника. Єп. Бучко сказав:

"Полковник Мельник - найкращий чоловік, якого українці можуть мати за Водя. Працьовитий, побожний і шанований всіми - він мало говорить, але зате робить. Ми потребуємо якраз такого чоловіка. Як водь, він незрівняний, бо вмє передбачувати. Він добре розважує консеквенції якоїсь акції, але рішившись раз, переводить цю акцію рішуче. Поляки чотири роки пробували зломити його в тюрмі тортурами, але його мужність не зломилася... Він ніколи не заводить довіря. Українські націоналісти - це цвіт нації. Найсильнішою національною силою є безсумнівно націоналістичний рух. Він охопив усю молодь, даючи їй високі ідеали, за які вона обєднано бореться".

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ З ФРАНЦІЇ ПЕРЕЇЗДИТЬ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Вже від кількох тижнів ідуть транспорти українців із Франції на працю до Німєччини. Розміщують їх по цілім Райху на фахові праці. Скільки приїхало досі - точно не відомо, в Берліні їх значне число. Це здебільша члени "Українського Народнього Союзу" з Франції. Цими людьми зайнялося в мірі спроможности "Українське Національне Обєднання", яке хоч і не має покищо права приймати і в свої члени, але вести працю між новоприбулими може. Люде горнутьсє до організації й праці, бо до цього звикли у Франції, де українське організоване життя стояло високо. В загальному є тепер у Німєччині біля 950 тисяч робітників-чужинців. Нараховують, що між ними є біля 200 тисяч українців /без полонених з кол. польської армії/.

З Парижу доносять, що там заарештували були французи 23 українців за відмову вступити на службу до польської армії. Перед здобуттям Парижу німцям їх вивезли на південь, де вони досі перебувають у концентраційному таборі в Жірс, у баскійських Піринеях. Не зважаючи на різні заходи, французи відмовляютьсє звільнити увязнених.

СМЕРТЬ ГЕНЕРАЛА САЛЬСЬКОГО.

У Варшаві помер після важкої недуги ген. штабу генерал-хорунжий Володимир Сальський. Покійний народивсє 1885 року, в 1917 році був начальником штабу командувача Військ УНР, рік пізніше начальником Гол. Шкільної Управи, в 1919 році командувачем Запорізького корпусу, опісля всієї Армії УНР. Кількома разами був військовим міністром УНР.

"ГЕРМАНІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ НА ОКРАЇНАХ РОСІЇ".

Під таким наголовком приносить московський щоденник у Нью Йорку "Новое Русское Слово" статтю К. Серова, в якій читаємо:

"В тому часі, коли Молотов говорить про необхідність для Європи сильної Німєччини; в тому часі, коли Сталін поміг Гітлерові захопити західню Європу крім Англії, - в тому часі Німєччина та підчинена їй Мадярщина ведуть безоглядну протимосковську пропаганду на пограничних із ССРСР московських та українських територіях.

Як повідомляють сепаратистичні, німецької закраски, газети, що виходять під німцями - пише моск. часопис далі, - в Кракові зорганізовано Український Центральний Комітет. На його чолі стоїть германофіл, професор української катебри в краківському університеті В. Кубійович. Цей комітет розділений, по-

дібно, як це мається з такими комітетами в Ніпони, на організаційний відділ та особистих справ, помочи праці й господарству, помочи торгівлі, помочи молоді та родині, фінансових справ, помочи культурно-освітнім справам.

УЦК, під керівництвом німців, охоплює українські маси через "Українські Допомогові Комітети" та їхні "делегатури". Делегатури обіймають волость або район. Українці та зачислені до них "кацапи" й "москвофіли", зобов'язані платити спеціальний, крім загальнодержавного, податок на удержання "своїх" місцевих "українських" добродіятелів, який це податок та його висоту определяють самі комітети.

Кожний, хто платить цей податок, стає "членом" комітету та цим самим вважається, що він українець... Краківські газети містять цілі списки керманічів, себто місцевих "гавляйтерів", названих Центр. Комітетом, значить ні діями... З кінцем липня та на початку серпня відбувся у Холмі зїзд тих "керманічів". На цей зїзд прибули представники німецьких військових та цивільних властей, на чолі з референтом національних справ польського ген-губернаторства дром Арльтом та референтом українських справ полк. Бізанцом".

Накінєць ню-Йорська московська газета так звертається до своїх читачів: "Наш рускій читач без великого труду побачить, що германізація під формою "сепаратизму" українців ведеться німцями таким же способом, як ніпонізація рускіх /а теж і українців/ на Далекому Сході... Робиться це з однією метою: викривити національні почування мас та направити їх на службу займанців... Особливо важка доля "кацапів" та "москвофілів", які тепер мусять перевертатися в "українців" на службі Німеччини. Ми тільки можемо боліти з приводу того великого нещастя" - кінчить автор статті. Справді треба боліти над його інтелігенцією, смішними претенсіями й... поінформованістю.

УКРАЇНСТВО В АРГЕНТИНІ .

На останніх Надзвичайних Загальних Зборах Т-ва "Відродження" переведено частинні зміни в Головні Управі, при чому секретарем і редактором "Нашого Клича" став п. Іван Кривий. На зборах винесено низку рішень щодо дальшого ведення освітніх курсів, опіки над доростом, організації жіноцтва й музично-театральної діяльності "Відродження". Збори винесли М. ін. резолюцію про співпрацю членства й організації з українською церквою в Аргентині.

Секція Української Молоді при "Відродженні", що має тепер у "Нашому Кличі" свою сторінку п. н. ЮНАК, так зисовує у відозві до молоді свою мету: "Знаючи наші завдання, ми ідемо сміло й відважно вперед під проводом Вождя Нації. Ми пробудимо байдужих і втягнемо всю українську молодь, яка знаходиться на терені Респ. Аргентини, у лави СУМ та покажемо їй шлях, по якому йшли наші предки для досягнення тієї великої мети, від якої перед ніким не уступимо. Могутня і самостійна Українська Держава - це наша ціль!"

В "Нашому Кличі" находимо відповідь на напасти аргент. газети "Критіка" на українців. НКлич пише м. ін. : "Закидається в тім числі "Критіки", що українська колонія всеціло стоїть на услугах німецьких властей, що недавній атентат на англійський пароплав "Гасконі" виконали українці, що українці доконують рибні саботажів на залізницях та промислових підприємствах. Дальше "Критіка" закидає що укр. організації, а головню Т-во "Відродження" одержують фонди з Німеччини та на ті фонди ведуть шкідливу акцію для аргентинської демократії... Що того рідко донесення - пише НКлич - є голослівною брехнею, не має найменшого сумніву. Ми залляємо як найбільш категорично, що українські національні організації, тім числі й Українське Т-во "Відродження", удержується і веде свою діяльність тільки на фонди, які в першу чергу складає наше членство, а в другу чергу симпатизуюча нам українська колонія на терені Респ. Аргентини - нашої другої Батьківщини... В той час, коли Українські Борці клали своє життя в обороні Великої Ідеї, Ідеї Незалежності й Соборности Українського Народу в р. 1917-22, про німецький нацизм чи італійський фашизм не було ще "ні слуху ні духу" в Європі! Про це повинні знати всякі редактори "Критіки", а тимбільше їхні інформатори, які напевно походять із табору III. Інтернаціоналу або з якогобудь іншого сумнівного джерела".

МАТУШКА РАСЕЯ ?

Швейцарський часопис "Газлер Нахріхтен" видрукував статтю під повищим наголовком, яку поміщуємо в дослівному перекладі:

"Бувало балакали славяни внутрі Росії про "батьошку царя" /не всі! - прим. наша/, славяни ж зпоза царської імперії про "матушку Расею" /не всі! - прим. наша/. Про ці ніжності сьогодні не чувати, хоча за людськими прикладами ніщо не підходило б славянам сьогодні більше, ніж "утеча до матушок", бо їм поводи ся погано, дуже погано. З трьох знатних славянських держав, що повстали після світової війни, дві - Чехословаччина й Польща - окуповані до останнього кусня території. Югославія й Болгарія стоять перед рішенням, погодитися на німецькі тиски у південно-східньому напрямі - перша з слабшим, друга з дещо сильнішим лобовним почуванням. Позаросійське славянство є до сьогодні, побіч Франції, властивий переможений у війні 1939/40.

В обличчі такого стану річей іде через міжнародню пресу час від часу погіршення вірка, що панславизм збирається прокинутися зо свого сну зачарованої корони. Але в політичній дійсності він не проявився досі як реальна сила, а тільки як газетне страхіття. Причина цього ясна: йому бракує в сьогоднішній Європі опори, на яку він міг спертися в XIX сторіччі. Йому бракує панславистичної Росії. Бо Советська Росія держить нині в руках прапор большевизму, а не славянства.

Цей факт став був уже помітний, як Москва в осіні 1939 й на весну 1940 лаяла тільки західні потуги, що покинули Чехословаччину, але не поставила їм ніякої політичної чи мілітарної підмоги до розпорядимости, щоб перешкодити німецьку експанзію. Це більше вяснилась справа при розгромі Польщі, в якому брала участь Сталін як опільник Гітлера. Єдина турбота Сов. Росії було тоді як найшкороше й як найосновніше збольшевичити показний кусок Польщі, здобутий без тяжкого ^{число}труду. Тож реалізуючи дальші воєнні зиски, кермувався Сталін ніяк не панславянськими, а большевицькими напрямими. Зовсім розбито приватне господарство в здушених надбалтійських державах і в Бесарабії. Як усе це відбувалося, про те не багатько говорилось поза теренами, які постраждали. Й сама Росія не мала, зогляду на свої дальші цілі, ніякого інтересу в тому, щоб подати до загальної відома свої методи. Така переповнена колись советськими махіттами німецька преса, мовчала зі зрозумілих зовнішньо-політичних причин. Тож Англія стилила свої пресові барабани про російські "атросітіс". У Лондоні ж не втратили по сьогоднішній день надії відв'язати Росію від спілки з Німеччиною й перетягнути на власний бік. Отже й там не вільно малювати в надто чорних чи пак червоних барвах. Коли б женеvський "Міжнародній Антикомуністичний Союз" не валився час від часу розоблачувати Сов. Росію, була б "змова мовчання" повна.

Але хто знати хоче, той знає, як поступає Сов. Росія при своїх "мирних збудках". Аперід "зрубують голову" уярмленим народам. Себто організують облави на провідні досі політично й культурно елементи. Всіх некомуністичних політиків, всіх урядовців аж до сільського поліциста, всіх важніших підприємців виловлюють, і коли не мордують негайно, то вивозять в глиб СРСР чи в копальні Уралу. Число каторжників, що мусять виконувати примусові роботи про будові доріг і т.д. сільно зросло. Особливо цінена здобича - духовні всіх віроісповідань. Церкви парализують закриттям всяких грошових доходів. Та куди страшніша особиста доля божих слуг. Напр. у новоздобутій Бесарабії замордували пароха катедрі в Бендерах а багатьох монахів жакливо помучили. Дещо більше осторожно, та не менше послідовно поводяться на селі. "Комітети бідноти" поборюють наперед заможніших селян, "кулаків"; за таких уважають, як відомо, всіх, що не обробляли своєї рілі без помочі наймитів та наймичок. Потім наступає поступенний перехід на колхози, себто на всеціло-комуністичну земельну господарку. 23 мільйони європейців впадо в від початку війни жертвою червоного горя.

Це дійсно ніяка панславистична пропаганда. Кожний, хто в загрожених дальш російською експанзією країнах, має щонебудь до втрачення, чи то майно, чи то поліцію чи то культурні цінності, й свідомий того, що йому може грозити, буде схильний уважати німецький натиск все ще меншим лихом й погодиться на нього, коли вдержати нейтральність його держали неможливо. Всі, неохоплені ще війною балканські країни, воліють очевидно остати нейтральними. Але коли стануть необхідною konieczністю вибирати /нині вони не стоять ще перед нею, але скоро можуть так чи йнакше стояти/, то ставка на Совети не всміхатиметься їм. Зокрема теж корол

ським родам, перед якими живий ще спомин про жахливу долю царської родини, не всміхатиметься вона!

Це важкі перепони для російського імперіялізму взагалі й для його панславянських можливостей експанзії зокрема. Інші імперіялізми зуміли всякими можливими формами "протекторатів" втягнути чужі народи в сферу свого панування, шануючи при цьому їхнє самотутнє життя. Франція поступала так з Тунісом, англійське ж державне мистецтво оправдало себе такими методами просто блискуче. Сов. Росії чужі такі мистецтва. Вона уярмлює большевизацією й відстрашує большевизацією. Тому теж у нинішнього славянства вона не "матушка", як колись царська імперія, а злюща мачуха, що перед нею наче в байці, дрижать діти за страху".

Поминаючи деякі дрібні невмісності статті, треба сказати, що її підхід і висновки дуже влучні. Справді, швейцарська преса одна з небагатьох в світі проломлює "змову мовчання" довкола жахів большевизму и московської загрози для людства й культури...

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАКОНИ У ФРАНЦІЇ Й ЮГОСЛАВІЇ.

Уряд маршала Петена видав два закони, що відносяться до жидів у Франції. Перший відноситься до замешкалих у Франції жидів, які мають французьке громадянство й має силу теж у франц. колоніях, протекторатах і мандатах. Другий закон заторкає чужинних жидів, що живуть у Франції. Згідно французького протижидівського законодавства, вважається жидом той, хто має троє дітів жидівського походження. В кого тільки двоє дітів жидівського походження, того не вважають жидом, хіба що він оженений з жидівкою.

Жиди мають доступ до торгівлі й промислу за винятком підпіраних державою чи самоврядкуванням підприємств. Зате для жидів закритий доступ до всіх вищих постів ув адміністрації й судівництві. В закордонному міністерстві й поліції вони не можуть мати навіть підрядних постів, в решті ж адміністрації тільки тоді, коли боролися в світовій війні на фронті або були відзначені в останній війні. Жиди не сміють бути більше старшинами. В усіх степенях учительства не буде від тепер ніодного жида; професорами університету можуть бути тільки такі жиди, що мають особливі заслуги перед наукою, літературою чи французькою державою. Нікий жид не може бути директором, керівником чи редактором газети не сміє теж керувати театром. Для вільних звань мають завести "номерус клявзус" Жиди не мають теж пасивного виборчого права до нікого уряду чи професійної організації.

Знову ж закон про чужинних жидів постановляє, що вони можуть бути інтерновані в особливих таборах, про що рішає префект даного департаман. Він же може приписувати поодиноким жидам місце примусового поселення.

Противидівське законодавство в Югославії не таке далекоїдуче, як у Франції. Тут передбачена ревізія гуртівних підприємств харчової торгівлі, після якої влада може порішити закриття того чи другого підприємства. Для підприємств харчової продукції влада може настановити арійських комісарів. Жиди, які намагалися б обходити розпорядки, звернені проти них, будуть карані грошево або концентраційним табором. Встановлений далі "номерус клявзус" для жидів у середніх школах і на університетах. На майбутнє прийматимуть в ті школи тільки таке число жидів, яке відповідає відсоткові жидівського населення в Югославії. Розпорядок не відноситься до жидів, які вже розпочали студії в минулі роки. Винятки допустимі для тих жидів, яких батьки заслужилися перед державою. Чужинних жидів до згаданих шкіл не прийматимуть взагалі. Чи в Югославії видадуть ще дальші противидівські закони, залежатиме від дальших напрямних державної політики.

Коли взяти на увагу, що противидівські закони діють уже досі не тільки в Німеччині й Італії, але й у Румунії, Болгарії, Малярщині та врешті - від останнього часу - в Югославії й Франції, то своюдні є фактом, що права жидів обмежені в усіх європейських державах, де жидівство є в значнішій кількості.

З СОВЕТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Комсомол України.

В Києві відбувся недавно 12-ий зїзд комсомолу України. На основі звіту секретаря ЦК ЛКСМУ Хоменка можна устійнити наступні дані про комсомол на території України: Ця організація начислює під сучасну пору біля 2 мільйонів членів, з цього напротязі останнього півтора року прийнято біля 800 тисяч осіб. Дуже характерно, що число комсомольців на селах України виносить усього 126 тисяч членів, звичайно, далеко не всіх селян й українців. За перше півріччя цього року в західних областях України прийняли в комсомол понад 10 тисяч членів - число дуже непоказне.

В керівних комсомольських органах, починаючи від первинних організацій і кінчаючи обл. комітетами, є 212.540 осіб, з чого українців усього 160.635. На зїзді виголошено різні промови, при чому згаданий Хоменко говорив м.ін.: "Ми повинні не забувати про капіталістичне оточення і пам'ятати вказівку тов. Сталіна: треба весь наш народ тримати в стані мобілізаційної готовості перед лицем небезпеки воєнного нападу, щоб ніяка випадковість і ніякі фокуси наших зовнішніх ворогів не могли застати нас зненацька... З образом Сталіна в серцях, з іменем Сталіна на устах, з лозунгом: За батьківщину, за комунізм, за Сталіна!". Після тих кивань пальцем в чоботі, ідоропоклонств і роблених клятьб наступили куди цікавіші справи "самокритики".

Хоменко взивав "поліпшити політико-виховну роботу серед студентів, ... в ділянці військовій і фізкультурній", тощо, вказуючи на "недотягнення". "Доповідач Харченко навів багато цифр, які характеризують стан фінансового господарства комсом. організацій України. Не можна сказати - пишуть "Вісті" - що тут усе гаразд. Заборгованість по членським внескам досягає солидній суми. За 194 р. місячний плин їх надходження виконаний тільки на 60,5 %. Багато обкомів і міськомів ЛКСМУ допустили велику перевитрату бюджетних коштів. Спилячись на питанні про заяви й листи комсомольців, тов. Харченко критикує міськомч й обкоми ЦК ЛКСМУ за відсутність необхідної оперативності в розборі заяв. Були факти, де комсомолец одержував відповідь на свою заяву через 9 до 10 місяців а то й через рік /треба було розслідити "благонадійність - прим. наша/".

"Тов. Сизоненко - читаємо далі в "Вістях" - критикує роботу комітету в справі фізкультури й спорту при РНК УССР, який здійснив своє керівництво організаціями, наказами, інструкціями й резолюціями іноді писаними безглуздо. Київський комітет у справах фізкультури й спорту звернувся якось до Республіканського Комітету з проською дозволити футбольну зустріч збірних команд Києва й Харкова. Резолюція комітету була: "Дозволю, але при умові, що буде забезпечена перемога киян /так!/. Далі читаємо: "Випадки порушення трудової дисципліни комсомольцями й молоддю свідчать про те, що комсомол не проводить ще рішучої боротьби з прогульниками, слабо організує розяснювальну роботу серед молоді, з боку багатьох керівних комсомольських працівників спостерігається ліберальне ставлення до порушників трудової дисципліни".

Як бачимо, "з образом Сталіна в серці", комсомол таки добре "не дотягає".

Примусова служба праці в Совегах.

Советський уряд видав "указ" що заводить примусову службу праці для молоді з метою "підготовки для промислу резерви працівників в числі від 300000 до 1 млн. людей", як пише "Правда". Їх мають примусово виділювати з міст та сіл і приміщувати в фахових школах на два роки, а потім на чотири роки на примусовій праці в ремеслі, на залізниці, в заводах та фабриках. Указ постановляє, як буде відбуватися мобілізація для цієї примусової праці: "Зобов'язати - читаємо там - предсідників колгоспів виділяти кожночасно в зв'язку з мобілізацією по двох людей мужеського пола в віці від 14 до 15 літ у ремісничі та залізодорозні школи й у віці від 16 до 18 літ у школи фабричного вишколу на кожних 100 членів колгоспу, беручи муштин і жінок у віці від 14 до 55 літ". Подібний обов'язок накладений на міста.

Ця постанова большевицького уряду, що є ще одним причинком до важкої долі "щасливого" сов. громадянина, стоїть у зв'язку з труднощами третьої п'ятирічки

Недавні заборони самовільно кидати місце праці, побільшення годин денної праці, поворот до сімденного робочого тижня, дальше форсування стахановщини, т.зв. семиволосівство в гірництві і т.д. - все це валишається в звязку з цими труднощами. Примусова служба праці зможе принести поправу положення щойно за два роки. Тимчасом Кремль свідомий, що Силу Росії можуть чекати важкі проби. Вичерпане до краю населення сов. імперії чекають напевно ще дальші каторжні муки й недляна експльоатаціи.

"Порушники державної фінансової дисципліни".

Київські "Вісті" поміщують під повищим наголовком статтю, що відзеркалює гнилу фінансову господарку в "деяких районах" Совєтів. Виявляється, що тоді, коли масам бракує засобів на найбільше потрібні щоденні продукти, тисячі й мільйони пропадають на люксусове життя "деяких провідних людей". Хай говорить про це сама стаття: "Щедро розкидається державними грішми в закладах охорони здоров'я - читаємо в "Вістях". - Багатьом працівникам системи охорони здоров'я сплачується з розрахунку таку скількість годин, яка навіть перевищує добу. Директор полтавської фельчерської школи тов. Шабельницький одержує в розрахунку роботи...протигом 23,5 годин на добу та встигає читати ще й лекції. Головний лікар першої поліклініки Суцький одержує заплату з розрахунку...26 годин на добу а головний лікар полтавської дитлікарні Венгеров з розрахунку 26,5 год. на добу. Лікар сандуковський, працюючи по сумісництву в п'яти установах, одержує понад чотири тисячі карбованців у місяць з розрахунку 23 робочих годин на добу". Стаття наводить далі приклади на те, що "провідні люди" займають по кілька посад і часом дістають платню за працю чи ведення установи, які взагалі не існують...

Казка про безплатну школу в Совегах.

Рада Нар. Комісарів ССРСР видала на початку жовтня зарішення, яке встановлює платність навчання в старших класах і вищих учбових закладах сов. держави. Оплата за науку в 8,9 і 10 класах середніх шкіл у школах Москви, Ленінграду та столичних міст союзних республік вноситься 200 крб. на рік; в інших містах та по селах - 150 крб. на рік. Це відноситься теж до учнів технікумів, педагогічних училищ, сільсько-господ. і медичних шкіл та інших спеціальних середніх учбових закладів. У вищих школах Москви, Ленінграду й столиць союзних республік оплата вноситься 400 крб. на рік, в інших містах 300 крб. У вищих закладах художніх, театральних і музичних - 500 крб. на рік. Одночасно змінені теж правила про призначування стипендій: їх діставатимуть тільки такі студенти й ученики, що проявлятимуть відмінні успіхи.

Большевицька пропаганда завжди галасливо розхвалявала безплатність навчання "на кошт держави", матеріальне забезпечення студіюючих у ССРСР. За цією пропагандою щось такого було доподумання лише в "соціалістичному раю". І нагадо Большевиці зреклася того "соціалістичного завоювання", яке загарантувала навіть "сталінська конституція"...

Як це "урядують" у Совегах?...

В "Комуністі" ви читали ми таку історію про урядування в Совегах: "Все відбулося не так давно на станції Дрімайлівка південно-західній залізниці. День був хороший. А погода в цій історії мала вирішальне значення, бо навела на думку касира станції Дрімайлівка, Сніжка, піти не в касу а на базар - На ранновий поїзд - сказав він дружині, - сама продаси квітки. - Технічно підкувавши дружину, Сніжок зі спокійною совістю пішов на базар. Дружина відірала касове віконце і вже приготувала квітки, як трапилось те, що зіпсувало такий прекрасний день. До Сніжчихи в касу вдерлася сусідка: - Віжи ж скоріше - вигукнула вона - пороси твоє вибігло з хліву і вештається по коліях. - Цього було досить, щоб "касирша" забула про квітки, про пасажирів, які стояли в черзі біля каси, про поїзд, що мав от-от прийти. Вона грюкнула віконцем і подалася навздогін поросяті. А воно, вередливе, ніяк у руки не давалось. Дві години ганялася Сніжчиха за ним, з сил вибилася, поки впіймала. Коли ж "касирша" прийшла до свого робочого місця, виявилось, що поїзд вже був і пішов. А пасажири як стояли, так і лишилися стояти в черзі"...